

TORPET

När man for byvägen mot Västansjö låg ett litet torp till vänster alldeles innan Hägnbacken. Där bodde min faster, Britta, som var gift med Erik Sellgren. De hade en dotter som hette Jenny och sedan adopterades en flicka, som hette Ottilia. Den lilla backiga jordbiten kunde föda en, ibland två kor, gris och höns, som gav uppehälle åt familjen. Bete till torparkorna fanns "på skogen". Sellgrens hade också tillgång till betesmark i en kilformad dal, som mynnade i en vik till Lomsjön. Marken tillhörde Hägg-lunds men fick nyttjas av torparen. Området kallades bara för "Kilen". Faster Britta älskade sina djur. Ibland kom hon hem till oss men hon hade inte suttit lång stund förrän hon måste hem till "kon, grisen, katta och Sellgren", i nämnd ordning. Det var ganska vanligt att kvinnorna kallade sina män vid efternamn. Lika vanligt var att kvinnorna gick 10 steg efter maken när man gick till kyrkan eller annorstädes. Det var bara att gå som gällde. Torparna hade som regel ingen häst och vagn.

Högst uppe i backen låg bagarstugan där tunnbrödet bakades. Mest användes den dock som snickarbod. Farbror Erik kunde tillverka både möbler, skidor och de handredskap, som behövdes på torpet. Till Jennys rum en trappa upp hade han gjort alla möbler t.o.m. en spegelbyrå. Allt var målat vitt. Det var ett vackert rum. En jul hade han gjort skidor till mina systrar. En storslagen julklapp! Han hade även en glasskärare, "diamant", som han var mycket rädd om. Ibland kom han hem till oss när vi behövde hjälp med fönstren. Han skar till rutor, blandade och gjorde fönsterkitt samt målade med färg som han rivit och blandat. En duktig hantverkare.

När Jenny var 18 år började hon känna sig dålig. Ingen aptit och hon magrade mer och mer. Hon hade fått lungsoten. I skogen ovanför lasarettet fanns sanatoriet. Dit fick hon komma. Men tiden var ute. Det var galopperande lungsot och inget fanns att göra. Efter några månader var allt slut. Stor sorg på torpet. Hon som varit dem så kär var borta. Det vita rummet stod sedan orört i många år. Ibland när jag hälsade på hos faster brukade hon berätta om Jenny och sedan gick vi upp till hennes rum för att jag skulle få se hur fint det var.

Ottilia hade gift sig med en man som hette Lundgren. Liksom för många andra, den tiden, var det Amerika som hägrade. Det gick bra för dem i det nya landet och det kom brev med märkvärdiga frimärken. "Kära S-moder" började breven. Faster Britta tyckte inte om S-moder. Hon hade ju varit lika mycket mor för henne som för Jenny. Till varje jul kom också "amerikakakan". Det var en fruktkaka som rest lång väg och lång tid. Den behandlades som en dyrgrip och räckte till midsommar. Det var en stor ynnest att få en pytteliten bit. Sista bitarna hade smak av tvål.

Amerikafrämmande. Ottilia och Lundgren gjorde sitt första besök i hemlandet och till torpet i backen. Farbror Erik var mäktigt stolt över amerikafolket som kunde tala utrikiska. Han ville även framhålla hur bra de hade det i sitt nya land och hur lätt det var att tjäna stora pengar. Lundgren hade guld i tänderna och verkade välbärgad. Därför kom det som en överraskning att metmasken var så billig. Farbror Erik och hans måg tyckte att jag behövde tjäna en slant. De skulle ut med båten för att meta och behövde mask. ½ öre st. skulle jag få. Det var en torrsommar och även vid Olssons lada nere vid sjön fanns inte mycket att hämta. Alla maskställen undersöktes noga, ris- och lövhögar vändes liksom torv och "korusor". Efter mycket letande blev det till slut

50 maskar. David kom och jag talade motvilligt om att jag var i förtjänster. Då ville han också vara med och bidrog med fyra maskar.

Farbror Erik och Lundgren fick maskarna och jag fick 25 öre. David krävde mig sedan på två öre för de fyra maskarna. Efter metandet fick jag höra att det var usla maskar som knappast var värda pengarna jag fått, fast de hade fått ganska mycket fisk, både mört och abborre. På kvällarna rodde de ut och drog gäddraget. Då blev det nästan alltid en gädda eller två. Det fanns gott om fisk i sjön.

Sedan Lundgrens åkt tillbaka till Amerika återgick allt till det vanliga. Det hade blivit höst och det var skördetid. En liten åkerlapp med korn skulle skäras. Lien, en krage till orvet och ett bra bryne var allt som stod till buds. Farbror Erik var ingen ungdom, inte heller faster Britta så det gick inte fort, men det gick.

En dag när vi kom från skolan stod farbror Erik nere vid vägen. Han hade köpt en liten el-motor på 3 hk. , som kommit med bussen, och nu ville han ha hjälp att få den uppför backen. En slant för besväret skulle det bli, kanske 5 eller 10 öre. Tvillingarna Matte och Arvid hakade på och strävade iväg uppför backen och fick 5 öre var. Farbror höll hårt i börsen. Motorn skulle användas i första hand till att dra tröskverket. Remskivor måste tillverkas, både släta för balataremmen och spårade för hamparep. Farbror Erik hade en träsvarv så det var inga problem. Så välsignat! Nu behövde man inte längre dra tröskverket med en vev, inte heller kastmaskinen.

När det gått några år började det bli tungt att andas för farbror. Han hade fått astma. Doktorn skrev ut medicin. Det var ett slags pulver som man lade på en tallrik och tänkte på. Det kolade och rök. Farbror satte en tratt över och andades in denna rök. Då släppte värsta andningsbesvären. På onsdagar kl. 17.00 – 17.30 var det allmogemusik på fiol i radio. Farbror Erik hade spelat lite fiol och gladdes åt detta program. Då satt han på spishällen, lyssnade och trampade takten. Detta var också god och nyttig medicin fast det ansågs inte lämpligt att han skulle röra på fötterna. Det var värdsligt. Krafterna avtog undan för undan och en natt somnade han för gott.

Hjälpsamma människor kom och skötte svepningen och sedan lades farbror Erik på ett sofflock ute i farstun i väntan på en kista. Den kom ju inte i brådrasket så farbror fick s.a.s. ligga på "lit de parade" för alla som passerade till sorgehuset. Det ansågs inte så lämpligt att faster Britta skulle ligga ensam på nätterna varför jag fick i uppdrag att göra henne sällskap.

Det var på våren och vi spelade kula och andra spel som hörde barmarken till. När det började skymma ropade man att det var dags att gå till faster. Det kändes lite motigt för jag var inte vidare morsk av mig. När jag kom till ytterdörren tvekade jag en stund innan jag slet upp dörren, kutade förbi liket och in i köket. Faster blev glad när jag kom och höll henne sällskap. Hon tyckte inte att jag behövde vara rädd. Farbror Erik hade inte gjort någon något ont medan han levde och ännu mindre nu när han låg på sofflocket där ute i farstun.

På natten låg jag i kökssoffan och på morgonen kom faster med kaffe och en liten bit av amerikakakan. En stor ynnest! På köksbordet låg alltid en bibel, som faster studerade. Det var mycket i Gamla Testamentet som intresserade henne. Hon var väl förtrogen med vad stod i de olika böckerna. Saul, kungen som var så dystert. Ingen an-

nan hjälp fanns mot denna dysterhet än Davids harpospel. Simson som var så onaturligt stark och Delila som lurade honom att tala om var styrkan satt. Den satt i hans hår. När Simson hade somnat klippte hon av honom håret. Då försvann hans styrka och man kunde binda honom. Det var högtidsstunder att få lyssna till detta berättande.

Nu var kistan färdig. Faster Karolina lade sista handen vid svepningen och sedan kom folket från byn för att ta farväl. Man sjöng några psalmer och läste Fader vår och Välsignelsen. Pappa tog sedan fjädervagnen och körde kistan till bårhuset

Torpet såldes och faster fick ett rum på ålderdomshemmet, där hon blev kvar till sin död.

Ossian Johansson –30 talet.